

Mazsihisz online közgyűlés

Ismét Frölich Róbert az országos főrabbi

A Mazsihisz közgyűlése megvitatta és elfogadta Heisler András elnöki beszámolóját, elfogadta a tavalyi zárszámadást, továbbá tudomásul vette dr. Frölich Róbert országos főrabbrá választását. Az online összejövetelen éles vita robbant ki a Mazsihisz egyes rabbijainak a konkurensnek tartott Zsima Egyesületben való részvételéről.

Az online közgyűlés Szerdócz Ervin főrabbi nyitóimájával kezdődött, a résztvevők megemlékeztek a legutóbbi közgyűlés óta elhunyt hittestvéreinkről, majd Heisler András, a Mazsihisz elnöke adott tájékoztatást az elmúlt hónapok főbb történéseiről, fejleményeiről.

Az elnök a beszámolójában az eredmények között kitért az online hitélet megteremtésére, a Szeretetkórháznak a járvány alatt végzett kimagasló munkájára, a Rumbach zsinagóga felújítására, a progresszívek befogadására, a Szövetség vírus elleni küzdelmé-

re, valamint a zsidó közösséget átfogó szociális háló (Mazs, Jahad, JadbeJad) kialakítására.

„A bizonytalanság megöli a lelkeket” címszó alatt Heisler András beszélt a negatívumokról is, mint mondta, a Szövetséget megviselte a Mazsihisz hiteltelenítése, az elnök gyalázása, a munkatársak megfélemlítése, újabban pedig az örökjáradék ügyében a Mazsihisz és a magyar állam ellen beadott kereset egy jeruzsálemi bét din elé. Ennek kapcsán közölte: számos hazai és nemzetközi zsidó szervezet áll ki a Mazsihisz mellett, ami nagyon fontos visszajelzés a Szövetség felé.

A Mazsihisszel perben álló Róna Tamás által elnökölt Zsima Egyesületről szólva azt mondta: a Mazsihisz vezetősége úgy ítéli meg, hogy a szervezet káros a Mazsihiszre nézve, hiszen az a Mazsihisz és a neológia megosztására törekszik. Ennek kapcsán fölelevenítette: a Mazsihisz



vezetősége a Szövetség alkalmazásában már nem álló Róna Tamás rabbitestületi elnöki pozícióját illegitimnek tekinti, az pedig sajnálatos tény, hogy az elmúlt időszakban a rabbitestület szétesett. Az elnök azt kérte,

hogy a rabbik teremtsenek egységet, hiszen a járvány által megviselt közösségnek összefogásra, egységre, közös programokra van szüksége. Szerinte jogos elvárás, hogy a Mazsihisz rabbijai ne egy másik, konkurens szervezeten, hanem a Mazsihiszen belül tevékenykedjenek a közösséget.

A Zsima kapcsán Schönberger András ellenvéleményének adott hangot: a pécsi főrabbi szerint rendben lévő dolog, hogy a Mazsihisz egyes rabbijai – így például ő maga – részt vesznek a Zsima munkájában, elvégre szerinte mindenkinek alapjoga, hogy bekapcsolódhasson különböző egyesületek tevékenységébe. Schönberger azt mondta: a Zsima nem akarja szétverni a Mazsihiszt, nem az a feladata, ő pedig nem köteles heti hét napban a Mazsihisznek dolgozni. Heisler nem értett vele egyet, az elnök szerint ugyanis a Mazsihisz rabbijainak a Mazsihisz közösségeit kell szolgálniuk.

Heisler András beszélt a Mazsihisz és a kormányzat kapcsolatáról is, amelyről azt mondta: vannak folyamatos projektek (ilyen a Rumbach-zsinagóga vagy a Szeretetkórház fejlesztése), s ezen projektek során gondúlekeny az együttműködés. Ezeken túlmenően azonban szerinte a kormány csak a kötelező kapcsolatot tartja a Mazsihisszel, a Szövetséget megítélése szerint ma a kormányzat negligálja.

Mester Tamás, a BZSH elnöke rákérdezett, hogy ennek a negligálásnak mi az oka, s van-e ebben az elnöknek személyes felelőssége. Heisler András azt válaszolta: ez két okra vezethető vissza, egyrészt arra, hogy a Mazsihisz szókimondó függetlensége többet ér, mint a pénz, márpedig a Szövetség akkor is elmondja a véleményét, ha az a hatalomnak nem szimpatikus; másrészt a belső széthúzás és viszálykeltés is a lehetséges magyarázatok között van, kívülről ugyanis azt érzékelhetik, hogy az

ilyen széthúzással küszködő szervezettel mindent meg lehet csinálni. Ebben szerinte neki és másoknak is van felelősségük.

Az elnök a jövő főbb feladatai között említette többek között a belső béke helyreállítását, a vallási és oktatási munka megerősítését, az intézmények fejlesztését és a kormányzattal való kapcsolat rendezését – igaz, szerinte ez utóbbi a jövőre esedékes választás közeledtével nem lesz könnyű.

Az elnök beszámolója után Deutsch László főrabbi kért szót, aki hozzászólásában helytelenítette, hogy a Mazsihisz világi és vallási vezetésének álláspontja több kérdésben nem közeledett egymáshoz, majd sürgette a párbeszédet az említett Róna Tamással is. Heisler András válaszában azt mondta: ő maga is híve a kompromisszumnak és az együttműködésnek, de ami Rónát illeti, vele a Mazsihisz vezetőségéből 12-en nem akarnak együtt dolgozni.

A közgyűlésen fontos téma volt a rabbitestület kérdése, ennek kapcsán dr. Frölich Róbert, a Dohány-zsinagóga rabbija azt mondta: visszautasítja a rabbitestületet ért kritikákat, s szerinte a rabbik személy szerinti munkáját nem szabadna összetéveszteni a rabbitestület tevékenységével, hiszen más a dolga egy rabbinak és megint más a rabbitestületnek.

A közgyűlés elfogadta az írásban előterjesztett 2020-as zárszámadási dokumentációt, s azzal együtt a Szeretetkórház és az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem eredménybeszámolóját a 2020-as évre.

A testület döntött arról is, hogy tudomásul veszi dr. Frölich Róbert megválasztását az országos főrabbi tisztségére. A főrabbi a közgyűlés során kiemelte: az ellentétek feloldását szükségesnek tartja, de a teljes egység összekovácsolásához ő maga egyedül nem elég, ahhoz kell a többi rabbi és a világi vezetés is.

A közgyűlés Markovics Zsolt miskolci főrabbi záróimájával ért véget.

(Tiszafüreden született 1929-ben. A zsidó elemi iskola és a négy polgári után Budapestre került, ahol 1944-ig inasként dolgozott. Ekkor munkaszolgálatos lett. Szüleit és családját ezalatt Auschwitzba deportálták, ahol elpusztultak. Ő maga megjárta a keleti frontot, ahonnan a visszavonulással Burgenlandba, majd a maut-hauseni koncentrációs lágerbe szállították. 1945-ben itt érte meg a felszabadulást.)

– Imre bácsi szintén csodával határos módon menekült meg a vészkorszak idején. Holokauszt túlélőként hogy gondol vissza Esterházy Jánosnak arra a gesztusára, hogy az egész szlovák parlamentben egyedüliként utasította el a zsidók deportálásának törvényét?

– Tudod, ez úgy van, hogy hazánkban, Magyarországon is kevés ember volt, aki nyíltan szembeállt azokkal az intézkedésekkel, melyek következtében a német megszállás után vitéz Nagybányai Horthy Miklós és Sztójay Döme tudtával közel félmillió zsidót raktak be a vagonba és szállítottak el. A magyar vidék ugyanarra a sorsra jutott, mint amire a szlovák, csak a szlovák 1942-ben kezdődött, a miénk meg később. Nem hittük el, hogy ez megtörténhet. Azt hittük, hogy Horthy megvéd bennünket. Én 1943-ban Budapestre mentem inasnak, és 1944. március 19-e után megpróbáltam hazatérni Tiszafüredre. És hazajöttem. Nagy szerencsém volt, mert akkor már a vonatról leszállították a zsidókat és áttették egy Auschwitzba menő szerelvényre. Én tudom, mit jelent az a tény, hogy az emberek nagy része helyeselte Magyarországi zsidótalanítását. A deportálások után pedig a szomszédok bementek a lakásokba, és elloptak onnan mindent, amit tudtak. Ez az igazság. Kifosztották és megölték a vidék zsidóságának nagy részét. Kiket? Gyerkeket, öregeket, nőket, mert a férfiak többségét, a 20 és 50 közöttieket, már behívták munkaszolgálatra. Senki nem volt, aki megvédjé az otthon maradottakat. A tiszafüredi szolgabíró szavait szeretném idézni, aki egy rendkívül aljas ember volt. Azt mondta nekik búcsúzóul: „Viszontlátásra mint tragédia.” Képzeld el, mit érezhettek! Én akkor már nem voltam otthon, mert engem megmentett vitéz Horváth Kálmán magyar királyi százados, aki besorozott munkaszolgálatra. Megjártam a keleti frontot, majd onnan visszajöve, Kassán betettek nyolcvanunkat egy vagonba, és vittek Sopronba. Attól nem messze, egy Donnerskirchen nevű településre kerültem, amely egy melléklágere volt Mauthausennek. Végül Mauthausenben szabadultam. És közben átéltem a flekkifuszt, és most ezt a járványt is túléltem. Úgy látszik, valaki figyel rám odafentről...



Sorközösség Esterházy Jánossal

Interjú dr. Lebovits Imre holokauszt túlélővel

– Esterházy Alice grófnő egy interjúban azt mondta, Ön az egyike azoknak, akik a legtöbbet harcoltak édesapja rehabilitálásáért. Miért vállalta Imre bácsi ezt a feladatot?

– Egyértelmű, hogy nekünk sorközösségünk van gróf Esterházy Jánossal. A legnagyobb szeretettel gondolok rá, és újra és újra megpróbálom ezt a dolgot győzelemre vinni. Jó lenne, ha ebben az ügyben a magyar kormány is többet tenne. Én értem, hogy a magyar kormány nem akar háborúzni Szlovákiával, de a szlovák kormánynak végre szembe kell néznie azzal az igazsággal, hogy egy ártatlan embert, aki csak mentett embereket, aki segített nemcsak zsidóknak, de cseheknek és szlovákoknak is, azt egyszerűen megölték. Mert ez az igazság. Úgy járt, mint sok zsidó, akit elvitték a lágerbe, elvitték Auschwitzba. Őt is elvitték Oroszország északi részére, és az mutatja az ő nagyságát, hogy ott is azt mondta, ha a Jóisten ezt akarja, akkor ezt tudomásul kell venni. Ez egy olyan nagy emlékedettséget mutat, ami embernél ritkán tapasztalható.

Én azért írtam azt a bizonyos nyílt levelet az akkori szlovák elnöknek, Ivan Gasparovicnak, aki háborús bűnösnek merte nevezni Esterházyt, hogy tiltakozzak a kijelentése ellen, ami semmilyen vonatkozásban nem felel meg a tényeknek. Nagyon szeretném, miután 92 éves vagyok, hogy gróf Esterházy János rehabilitálva legyen, és a Jad Vasem is befogadja. Ezt én feladatommak tartom ma is, amelyet próbálok azokkal együtt elvégezni, akik Esterházy János ügyéért tevékenykednek. Nagy dolog, hogy legalább a temetése megtörténhetett, s remélem, ezzel elindult valami.

– Imre bácsi, miben látja a jelentőségét Esterházy János „nem” szavazatának ott, a szlovák parlamentben akkor, amikor Hitler a hatalma csúcsán volt, és úgy nézett ki, hogy a német birodalom meg fogja nyerni a világháborút?

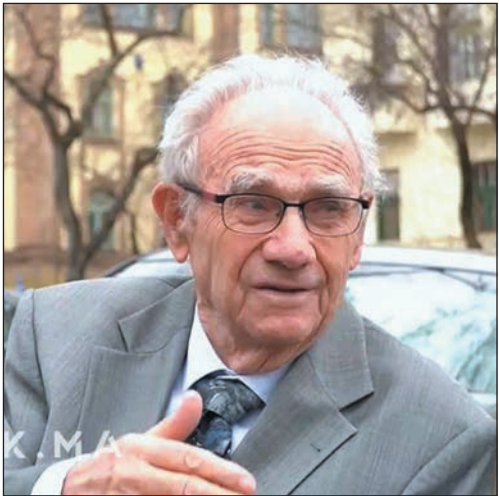
– Egyszerű a válasz, gróf Esterházy Jánosnak a kapcsolatai révén pontos információi voltak arról, mit jelent a náci hatalom Németországban, mert az édesanyja egy lengyel grófnő volt. Ő tudta, hogy Lengyelországban mit csináltak a náciak a lengyelekkel és a zsidókkal. Tehát egyértelmű volt, hogy ő ezt mint hívó keresztény nem volt hajlandó elfogadni, sőt, a parlamentben megintette a szlovák állam vezetőit, és kérdőre vonta őket, hogy katolikusokként hogy viselkedhetnek így. Mindezt azért fontos hangoztatni, mert amikor Esterházy ezeket a lépéseket megtette, nem állt mögötte senki. Ebben nem támogatta őt sem Magyarország, sem Szlovákia. Ő vállalva minden következményt, a saját felelősségére tette, amit tett, s ezzel óriási példát mutatott az egyéni helytállásra. S mi lett a vége?

Az, hogy átadták őt a szovjet NKDV-nek, majd halálra ítélték. Tehát teljesen érthetetlen a szlovák kormány és a szlovák zsidó hitközségek álláspontja, amikor mindenféle mondvacsinált dolgokkal próbálják azt elhitetni saját magukkal és másokkal is, hogy Esterházy János tulajdonképpen ilyen volt meg olyan volt meg amolyan volt, ami egyszerűen nem igaz. Egyértelműen szembeállt azzal a szlovák rendszerrel, amelyben nemcsak zsidókat, hanem szlovákokat, lengyeleket, cseheket is börtönbe zártak vagy koncentrációs táborba küldtek. Szlovákiában is volt egy koncentrációs tábor, az ilavai, ami ellen gróf Esterházy szintén felszólalt, és elmondta azt is, hogy ami ott történik, az törvénytelen, és ő mindent nem hajlandó támogatni.

Esterházy János rehabilitációjának követelése Magyarországon már Göncz Árpád köztársasági elnök úr idején megkezdődött. Ő kérte és az oroszoktól meg is kapta a gróf rehabilitációjának okmányait. Én is mindenütt, ahová csak eljutottam, mindenütt felszólaltam, és elmondtam, hogy Esterházy Jánost márpedig rehabilitálni kell. És csodálatos módon Szlovákiában azóta sem történt semmi. Én addig nem szeretnék meghalni, és az a véleményem, hogy Alice grófnő sem halhat meg addig, amíg nem rehabilitálják az édesapját.

– Gróf Esterházy János nemcsak a törvény megszavazását utasította el, de nagyon sok üldözött személy életét is megmentette. Imre bácsi személyesen is utánajárt az ő embermentő tevékenységének. Hogy történt ez az eset?

– Megtudtam, hogy a szlovákiai zsidótúlélősek kezdetekor a Pozsonyban élő, izraelita vallású özvegyasszony, Klenner Nagy Ferencné és az ő édeslánya, Magdolna elmentek gróf Esterházy Jánoshoz, akinek elmondták, milyen szörnyű a helyzetük, és segítséget, menedéket kértek tőle. Erre ő azonnal szerzett nekik útlevelet, és átmentette őket Magyarországra, pedig korábban semmilyen kapcsolatban nem voltak egymással. A gróf elintézte azt is, hogy az özvegy leányát felvegyék a mosoni mezőgazdasági akadémiára. Nekem sikerült a mezőgazdasági miniszter urat megkérnem, hogy a mosonmagyaróvári akadémiát utasítsa arra, nézzzen utána az esetnek. Kiderült, hogy a derék asszony lánya szerepelt az akadémia hallgatóinak névsorában, mi több, el is végezte azt mindenféle pályázat és egyéb nélkül, csak Esterházy János támogatásának köszönhetően, ami példátlan dolog volt abban az időben, hiszen a zsidók ki voltak zárva az egyetemekről. A miniszter úr, áldassék a neve, rendkívüli módon támogatta az én felvetésemet, és hála neki, megkaptuk a részletes dokumentá-



ciót, s benne az okmányt, amely tanúsítja, hogyan történt ez az életmentés. A nevezett asszony leányával együtt a második világháború után Dunaszerdahelyen élt, az ottani múzeumban dolgozott, és többeknek elmondta, hogy gróf Esterházy Jánosnak köszönheti az életét.

– Az ilyen esetekre hivatkozva Esterházy Jánost többször is felterjesztették a Világ Igaza kitüntetésre. Leánya, Alice azonban csak egy levelet kapott a Jad Vasemtől, amelyben elismerik és megköszönik édesapja zsidómentő tevékenységét.

– Én ezt méltatlannak, hibának és bűnnek tartom. Mert egyértelmű, hogy a Jad Vasemnek azzal kell foglalkoznia, hogy ki mentett zsidókat, és nem a politikával. És ez gróf Esterházy esetében többszörösen bizonyított dolog. A közeljövőben megjelenik egy erre vonatkozó összefoglaló is, abból majd kiderül, hány olyan embermentést ismerünk, amely a grófhöz kötődik. Persze ennél sokkal több személy esetét nem ismerjük, hisz mindez titokban zajlott. Én nagyon büszke vagyok arra, hogy Esterházy Alice grófnő, aki számos most egészségileg nagyon rossz állapotban van, elmondta rólam, hogy én ebben az ügyben milyen módon próbáltam közreműködni. Az a véleményünk, hogy előbb-utóbb újra elő kell venni ezt a kérdést, és Izrael magyarországi nagykövetével és más személyiségekkel újra kell tárgyalni az ügyet azért, hogy gróf Esterházy János nemcsak a rehabilitációt, de a Jad Vasem kitüntetését is megkapja holtában.

– Köszönjük az emlékezést és a beszélgetést.

– Köszönöm, hogy meghallgattatok, és ha ez a riport megjelenik, talán egyesek lelkiismeretében is feltámad valami önvizsgálat. Hogy az, amit gróf Esterházyval tettek és tesznek, az bűnös dolog. Ahogy ezt már korábban is leírtam, jó lenne... jó lenne, ha végre nyugodtan fekdühetne a sírjában gróf Esterházy János. Köszönöm.

Az interjút készítette:

Molnár Imre és Hideghéthy Adrián

Hétköznapiak rakétatűzben

„Két riadó közben mindig felmegyünk két emeletet, eszünk egy falatot, kinyitunk egy sört, behozzuk kintől a ruhákat, ezek mégiscsak új pólók, még nem is voltak rajtunk, csak behozom őket a rakétázás előtt, hát nem?” – Hogyan élnek meg ebben a helyzetben a mindennapjaikat az Izraelben élő magyarok – Silló Sándor összeállítása kint élő honfitársaink közösségi oldalairól.

Végeztél? 8:45 van, gyere, együnk valamit, azt ígérték, hogy kilenctől lőni fognak. Ú, ez de jól néz ki! Sietni kell, hogy még a sziréna előtt... Ó bakker, de még csak 8:50 van!

Jaj, hiba volt megpróbálni megfogni a macskát, most már tuti nem fog bemenni a dobozba, pedig máskor mindig magától bemegy. Cirmi, Mircike! Jaj Mirrmurr, légy szí ma- radj az asztal alatt, muszáj kimennünk.

Lemegyünk a pincéig? Á, álljunk meg itt az elsőn, itt van mindenki.

Üdv az új szomszédok- nak! Végre találkoztunk! Anyuka, három gyerek, a síró kis lány ölben, a vagány kamasz(odó) fiú a sokadik riadónál valami kábelt is lehoz, zene is lesz?

A ház két kutyája is itt van. Valaki széket hoz ki. A közös képviselőnek szülinapja van, rövid éneklés, Boldog, boldog, boldog születésnapot! Torta nincs, de tűzijáték az van. Csokit kap végül mindenki.

Hazajön a kárpátaljai szomszéd, őt nem érdekli, lifttel megy fel, útközben sem állt meg a szirénák miatt, jött haza egyenesen, ő is kihozza az öreg, tiszta ősz kutyát. Tavaly fogadta örökbe. Jólesik pár szót magyarul beszélni.

A kilencvenpluszos lengyel néni és az idősebb iráni házaspár nem jönnek ki. Vajon mit csinálnak most, jól vannak?

Két riadó közben mindig felme-

gyünk kételemeletnyit, eszünk egy falatot, kinyitunk egy sört, behozzuk kintől a ruhákat, ezek mégiscsak új pólók, még nem is voltak rajtunk, csak behozom őket a rakétázás előtt, hát nem? Aztán pár perc múlva vissza a lépcsőházba. Mircike nem gondolja meg magát, nem akar velünk jönni.



Mintha vége lenne, család, barátok írnak, érdeklődnek. A macska is megnyugszik, a férjem is elaludt, csak én pötyögök még mindig. A lépcsőházba lemenős ruha bekészítve az ágy mellé. A rakétafigyelő app szerint a környék csendes, délen viszont még mindig lőnek.

Ha legközelebb költözünk, abban a lakásban legyen óvóhely-szoba, jó? Ahol tudunk aludni, és nem kell arra készülni, hogy az éjszaka közepén ki kell menni a lakásból. Bár a szomszédolás hiányozna. (Újvári Anna)

Soha nem láttam Tel-Avivot ilyen csendesnek, mint most. Üres az utca, sehol egy busz, egy autó, nem hallatszik zene, trécselés, nevetgélés az erkélyekről és a hátsó kertekből. A macskák nem harcol-

nak. Tűzszünet van, sehol egy ver-nyogás. Pedig nincs is kijárási tilalom. Csak várjuk a következő raké-
tatámadást. (Mandor Beatrix)

Itt éjjel 2... Egy órától 15 percen-
ként felugrani álmokban sziréná-
ra, aztán pontosan 90 másodperced van, ha szerencsés vagy, bunkerban, ha nem, akkor egymásba kapaszkod-
va a lépcsőházban várni, hogy hova csapódik be, vagy vajon elfogja-e a Vaskupola.

Hogy fellélegezve, hányingerrel küzdve, kómá-
san visszacsattogj az ágyadba... Megúsztuk...
most meg... Néha nem is tudom, milyen kategóriá-
ba soroljam magamat...
szerencsésnek, hogy lát-
hatom az élet ronda olda-
lát? Amit az emberek ál-
mukban sem tudnak el-
képzélni a béke oldalán?
Ennyire a pokol bugyraira
azért nem vagyok kíváncsi,
pedig tudom, hogy még
nem láttam semmit sem,
de nem is akarom! Jó éjszakát nektek,
és őrizzétek a békét!
(Korbély Andrea)

Jó reggelt, pajtikák!
Megvolt a reggeli
ébredés! Közben szét-
megy a fejem. Optalgin és sziréna.
Jó kis párosítás.

Ja... Megkérdeztem a szomszédok-
kat, és messze van az óvóhely, úgy-
hogy marad a lépcsőház. Dolgoz-
nom kéne menni, de lemondtam.
Majd holnap. Van egy kis hányinge-
rem is.

Ez az első „háborúnk”. Az adrena-
lin dolgozik bennem. Nagyon ve-
gyes érzelmeim vannak. Először eu-
fórikus állapot, aztán kis pánik, aztán
hányinger, aztán düh, aztán nyugi.
Ez kb. percenként változik ben-
nem. Érdekes. (Kútvolgyi Ágnes)

Megint lőnek, durrogtatnak. Az
előzőnél sikerült a lakáskulcsot bent
hagynom a lakásban, de a cuki
szomszéd átmászott hozzánk, és még
a következő riasztás előtt bejutot-
tunk. Most velünk van a kulcs.
(Roósz Ancsi)

Helyzetjelentés, csak mert rosz-
szul érezném magam, ha nem ír-
nék. Tegnap itt felénk egyetlen riá-
dó volt csak, az is délután, az éjsza-
kát sikerült végigaludni. Az élet
úgy megy, mintha nem lenne sem-
mi baj. Ha nem látnám a rakétafig-
yelő appon, hogy délebbre folya-
matosan megy a rakétázás, csak azt
venném észre, hogy kevesebben
vannak az utcán, az utakon, az
edzésen, a szupermarketben. Üre-
sebb a város, olyan, mint a lock-
down alatt volt.

A délebbi városok lakói szinte az
egész napot az óvóhelyen töltik. A
válaszcsoportok kemények.

Valószínűleg új kormány nem
lesz, ez a kis háború lehetővé teszi,
hogy ismét új választások legyenek.
Az, hogy közben mi történik az em-
berekkel, nyilván másodlagos a poli-
tikai hatalom megtartása szempont-
jából.

Az izraeliek szokás szerint humo-
ral (is) küzdenek a megbolondulás
ellen. Vigyázzatok magatokra, és ne
bántásotok egymást! (Újvári Anna)

Sziasztok! Létrejött Jeruzsálem-
ben és Beit Semesben egy ötvennél
is több tagot számláló, vallásos
családokból álló csoport, akik a tá-
madások előtt menekülő családoknak
adnak szállást (vallási nézetekre és
hovatartozásra való tekintet nélkül).
Ha bárkinek szüksége van egy nyu-
godt helyre gyerekkel, gyerek nél-
kül, kutyával, cicával, hörcsöggel
stb., kérem, jelezze privát üzenetben,
és keressük neki és a szeretteinek
megfelelő szállást, amíg kitör a béke.
Vigyázzatok magatokra, sábbát
sálom. (Dvora Adler)

Ausztriában emelkedett az antiszemita túlkapások száma

A túlkapások számának növekedésében a koronavírus-járvány, illetve a hozzá kapcsolódó tüntetéseken regisztrált, részint antiszemita töltetű megnyilvánulások felerősödése is szerepet játszik.

Ausztriában 6,4 százalékkal emelkedett az antiszemita túlkapások száma tavaly az előző évhez képest. Míg 2019-ben 550 bejelentett antiszemita indítatású kihágást vettek nyilvántartásba, számuk 2020-ra 585-re emelkedett. Az ilyen jellegű eseteket 19 éve jegyzik, a mostani a legmagasabb – áll a bécsi izraelita hitközség (IKG) jelentésében az MTI híradása szerint.

A pszichés támadások, fenyegetések mellett a legnagyobb emelkedés a sértő magatartásban tapasztalható, az előző évhez képest 125-tel emelkedett ezek száma. Ebbe a körbe tartoznak az IKG feljegyzései szerint az antiszemita kijelentések, szidalmazások és kommentárok, melyek sokszor szemtől szemben hangzanak el, máskor írásos formában (levél, e-mail vagy a közösségi portálokon feltűnő hozzászólás) jelennek meg.

Oskar Deutsch, az IKG elnöke úgy véli, hogy különösen most, a világjárvány idején igaz Theodor Adorno zsidó származású német filozófus kijelentése, miszerint az antiszemitizmus nem más, mint a zsidókról szóló hírek költése. Szerinte legfőképpen az interneten és a tüntetéseken terjednek a hazugságok, és ezekből a szavakból könnyen futótűzszerű tettek lehetnek, ha nem tesszünk ellene.



Karoline Edtstadler osztrák alkotmány- és európaiügyi miniszter is aggodalmának adott hangot a jelentés kapcsán, és felhívta a figyelmet a koronavírus-járvánnyal összefüggésbe hozható, antiszemita tartalmú összeesküvés-mítoszokra. Ha egy koronavírus elleni tüntetésen náci karlendítéseket vagy éppen árdal-csillagot viselő embereket lehet látni, akik ezzel a holokausztot kívánják ártalmatlannak feltüntetni, az mindenképp elítélendő, és nem szabad elhallgatni – jelentette ki a miniszter.

Hozzátette, az antiszemitizmus elleni nemzeti stratégia, melyet a kormány januárban tárt a nyilvánosság elé, fontos és hatékony eszköz a küzdelemben, de még sok a tennivalónk, az antiszemitizmus elleni harc össztársadalmi feladat.

Izraeli zászlókat égettek zsinagógák előtt Németországban

Izraeli zászlót égettek a németországi Bonnban és Münsterben a helyi zsinagóga előtt, a rendőrség több feltételezett elkövetőt őrizetbe vett – jelentették a német hírportálok.

Az Észak-Rajna-Vesztfália tartománybeli Bonnban a zászlóégetés után meg is dobálták kövekkel a zsinagógát. Az eset miatt három férfit őrizetbe vettek. A helyi rendőrség közleménye szerint az izraeli-palesztin konfliktus elmérgesedése miatti felindultsággal magyarázták tettüket, írja tudósításában az MTI.

A szintén észak-rajna-vesztfáliai Münsterben a helyi zsinagóga előtt ugyanaznap egy be nem jelentett tüntetésen égettek izraeli zászlót. A rendőrség közleménye szerint a megmozduláson nagyjából 15, arab kinézetű ember gyűlt össze, 13-at őrizetbe vettek. A gyülekezési jog megsértése miatt is eljárást indítottak ellenük.

A bűncselekményeket elítélte több parlamenti párt és társadalmi szervezet. Az ország legnagyobb pártja, a Kereszténydemokrata Unió (CDU) berlini székháza előtt a szolidaritás jeleként a német nemzeti és az EU-s zászló mellett kihelyezték az izraeli zászlót is.

Az antiszemitizmus visszaszorítását szolgáló törekvések összehangolásával foglalkozó kormány megbí-

zott, Felix Klein kiemelte, hogy a közel-keleti feszültség erősödése miatt ismét megugorhat az antiszemita és Izrael-ellenes bűncselekmények száma. Erre reagálnia kell az egész társadalomnak, és különösen a rendőrségnek és az igazságszolgáltatásnak – mondta a szövetségi kor-



mány megbízottja, aláhúzza, hogy Németország nem tűrheti a zsidóellenességet.

Németországban tavaly óta bűncselekmény a demonstrálók által hozott külföldi zászlók elégetése tüntetésen. Korábban csupán a hivatalosan vagy a szokásjog alapján kihelyezett zászlók és egyéb nemzeti jelképek élveztek védelmet, vagyis csak a külképviseletek előtt, vagy például sporteseményen, nemzetközi konferencia helyszínén felhúzott zászlók gyalázása volt büntetendő.

A szabályt éppen a legutóbbi, 2017-es Izrael-ellenes tüntetés hullámon történt zászlóégetések miatt módosították. Az ilyen bűncselekményért akár három év szabadságvesztés is kiszabható.

Áll a bál Ausztriában az izraeli zászló miatt



Lemondta hivatalos programját Bécsben Javad Zarif iráni külügyminiszter válaszul arra, hogy Sebastian Kurz (Osztrák Néppárt, ÖVP) osztrák kancellár felhívta az izraeli zászlót a Ballhausplatzon álló Szövetségi Kancellária épületére. Kurz az akcióval Ausztria szolidaritását kívánta kifejezni a rakétatűz alatt álló Izrael irányába.

Zarif twitteres üzenetében sokkolónak és fájdalmasnak nevezte az izraeli zászló látványát az osztrák kancellár székhelyének tetején. Szerinte nem helyes egy olyan államot támogatni, mely megszálló hatalomként civileket, köztük gyermekeket gyilkol. Alexander Schallenberg (ÖVP) szövetségi külügyminiszter válaszában visszautasította Zarif vádjait. A néppárti politikus kifejtette: „Ha a Hamász terrororganizáció több mint 2000 rakétát lő ki izraeli civil célpontokra, akkor nem fogunk csendben maradni.”

A diplomáciai csatározás egyébként azután kezdődött, hogy Törökország „erkölcstelennek” nevezte Ausztria lépését. Ibrahim Kalin, Recep Tayyip Erdogan szömvője azt kérte az osztrákoktól és az európaiaktól, hogy utasítsák el Izrael „szégyenteljes” politikáját, és felszólította Kurzt, hogy „ne bántóítsa az agressziót”.

Az osztrák rendőrség eközben biztonsági okokból lezárta az izraeli nagykövetség környékét, ugyanis félt, hogy atrocitásokra kerülhet sor. A híres bécsi bevásárlóutcán, a Mariahilfer Strassén 2500 ember vonult végig, miközben szabadságot követeltek Palesztínának. Az „Allahu Akbar” kiáltást skandáló tömegben több fiatalok és gyermekek is jelen voltak.

Orbán Gábor / Körkép.sk

Interjú Schwajda Gergővel, a Mazsihisz új kommunikációs igazgatójával

A közelmúlt egyik legszebb, legszívnálabb channukai ünnepségén, 2019-ben ismertem meg Schwajda Gergőt. Az eseményt az I. kerületi Polgármesteri Hivatal szervezte, és ő még az intézmény munkatársaként ebben jelentős szerepet töltött be.

– Akkoriban a Budavári Önkormányzat kommunikációs vezetője voltam. November elején kezdtem dolgozni, és emlékszem, talán a legelső „hivatalos” hívásomban Heisler Andrást kerestem meg, hogy csináljunk egy közös channukát a Várban, az eltemetett zsinagógánál. Nagyon sokat nem kellett mondani, nekiláttunk, és összehoztuk. A sors fintora, hogy végül nem az eltemetett zsinagógánál gyűjtöttunk gyertyát, mert a fejünket majd levitte a szél, hanem az egyik közeli utcában, de végül minden összejött, és még a fánk sem hűlt ki nagyon.

– Idén április elsejétől a Mazsihisz kommunikációs igazgatói posztján dolgozik, amihez ezúton is gratulálok. Kérném, első sorban mutassa be önmagát, tartalmass munkásságának állomásait, majd beszéljen arról, kihívásnak érzi-e új feladatkörét, milyen tervekkel, ötletekkel, esetleges változtatásokkal kívánja betölteni azt.

– Nehéz bemutatni magamat, sok mindent csináltam, voltak eredményesebb és kevésbé jól végződő feladataim, de amit kiemelnék, az biztosan a Magyar Televízióban töltött 13 évem, ahová számos siker köt, így a Monte Carlo-i Televíziós Fesztivál különdíja, vagy az egyéni Nívódíjam.



Ez volt újságírói pályafutásom talán legszebb időszak, számtalan műsorban dolgoztam együtt kiváló szakemberekkel, operatőrökkel, vágókkal, rendezőkkel. Ezután jött hét év ATV, amelyből kiemelném a Szókincs című, zsidósággal foglalkozó műsort, amelynek rengeteg barátságot köszönhetek a zsidó közösségben.

Az, hogy kihívás-e a Mazsihisz kommunikációs igazgatójának lenni, nem is kérdés. Ez életem egyik legnagyobb feladata, és hiszek benne, hogy az Örökkévaló pont akkor találja meg az embert a tennivalókkal, amikor annak ideje van. Korábban, úgy érzem, nem álltam készen arra, hogy ezt a komplex és fantasztikus tevékenységet elvállaljam. Meg kellett érni hozzá, ami abban segít, hogy felépített tervekkel, céltudatosan haladjak előre a munkában.

Tervek? Elsősorban éljük túl a Covidot. Ez a legfontosabb cél. Per-

sze már én is nagyon szívesen hallgatnék valami jó kis klezmer a Dohányban vagy a nemsokára megnyíló Rumbachban a nyári fesztiválon, de legyünk először is egészségesek. Elképesztő az a hatalmas munka, amit az egész csapat végez a járvány alatt. Többször is voltam a Szeretet-kórházban, de az a hangulat, az a lelkesítő pezsgés, ami az oltópontok környékén van, egyszerűen magával ragadó. Az ember nem csak oltást kap, de hitet is, az ott dolgozók szemében csillogó odafigyelés és a gondoskodás lenyűgöző. Örülök, hogy lesz egy pár olyan megjelenésünk, videónk, amelyen látszanak azok, akiknek az erőfeszítései egyébként mindig a háttérben maradnak. Elárulok egy titkot: nemsokára egy különleges kisfilmmel is előrukkolunk, amely egyszerre része az 1%-os kampánynak és mond köszönetet az egészségügyi és szociális dolgozóknak. Sokat nem árulhatok el róla, de azt igen, hogy látványos lesz!

Változtatni min változtatnék? Elsősorban nagyon határozott arcot kell kapnia a Mazsihisznek. Sokszor tűnik ez a szervezet bizonytalannak, lassúnak és régiesnek, annak ellenére, hogy számtalan nagy tudású ember dolgozik benne. Az a cél, hogy hiteles, átlátható kommunikációval adjunk lehetőséget az embereknek arra, hogy megtalálják a zsidóságot, és tudjanak hová kapcsolódni. Mert ez az élet legfontosabb feladata: a kapcsolódás. Sokan nem is tudják, nem is értik, milyen fontos megtalálni, hogy mi is az, ami fontos, és mi is az, amiért igazán megéri élni. De az elköteleződés nem lemondás, hanem a kulcs egy új, jobb élethez, a megtalálást jelenhez. Ha ezt, a zsidósághoz való kapcsolódás igényét el tudjuk ültetni az emberekben, már nem dolgoztunk hiába.

– Köszönöm a válaszait.

gáljuli

A szelíd gúny bölcsessége: Kardos Péter főrabbi 85. születésnapjára

Idén 55 éve házasodott, idén 50 éve avatták rabbivá, idén 30 éve, hogy ő az Új Élet szerkesztője, a magyar rabbikar korelnöke, sokat látott ember, akinek mindenre van egy rezignáltan szellemes, éles és mégis megbocsátó megjegyzése. Hát igen, ilyenek vagyunk. Ő már tudja, hiszen 85 éve néz minket.

Amikor megszületik 1936 májusában, épp Gömbös Gyula Magyarország miniszterelnöke, ő néhány hónap múlva meghal, követi majd Imrédy, Bárdossy, Sztójay és a többiek, a magyar holokauszt, amely az édesapját elpusztítja, neki magának pedig sohasem gyógyuló lelki sebeket okoz még kicsi gyermekkorában. Neki és egész apátlan nemzedékének.

Húszas éveiben, a nagy ötvenhatos távozási hullám után kezd el a kántorképzést Scheiber Sándor hívására, de szerényen megmarad idegenvezetőnek

éveken át, mielőtt rabbivá is válna. Mert kivételes nyelvtelenség, olyan neológ rabbi, amilyenek a régiek voltak, bevethető, ott-hon van egész Európában Lengyelországtól Svédorszáig, mindkét helyen dolgozik is. Továbbá tud énekelni, multifunkciós rabbi és kántor egy személyben, mi az, hogy tud énekelni, gyönyörű, felejthetetlenül meleg hangja van, és olyan repertoár tudója, amely már szinte csak vele, általa és a tanítványai által él tovább.

Az évtizedek teltek, és ő hűséges maradt, egyszer házasodott, 55 éve, egyszer választott zsinagógát, a felavatása utáni évben, és azóta is ott szolgál, máig. Pedig világlátott és mozgékony, érdeklődő, élesen látó, jól tájékozódó ember.

Néz. Néz Gömbös Gyula országlásának utolsó éve óta, nézi Horthy, Szálasit, Rákosit, Kádárt, nézte a rendszerváltást és nézi a mai Magyarországot. Megtanult bennünket, embereket alaposan, ez a munkája, az emberismeret rabbiként. És néha tesz egy-egy halálosan pontos megállapítást arról, hogy az élet olyan, mint a Síp utca, mi, magyar zsidók éppen olyanok vagyunk, mint a többi magyarok és nem magyarok és zsidók és nem zsidók, szóval hogy mi, emberek nem vagyunk annyira veszettül bonyolultak, megfigyeléssel, éles, mégis megbocsátó megjegyzéssel, figyelemmel.

Önmagával készített kis riportokban számol be az Új Életben megfigyeléseiről, rövid, karcos szövegekben, amelyek világossá teszik, hogy annak ellenére, hogy jól ismeri, mégis szereti az életet. Az élet pedig, szerencsére, vi-szontszereti őt, élteti az Örökkévaló.

Éltesse még minimum 35 éven át, az emberi kor legvégső határáig. Boldog születésnapot!



Mazsihisz

Mártír-istentiszteletek országszerte

Június 6., vasárnap

Kiskunhalas	11.00	zsinagóga
Kecskemét	15.00	temető
Kispest	11.00	temető
Győr	11.00	győrszigeti temető
Zalaegerszeg	11.00	temető
Mosonmagyaróvár	15.30	temető
Nyíregyháza	10.30	temető, ill. Bernstein tér

Június 13., vasárnap

Cegléd	9.30	imaterem
Nagykőrös	10.30	zsinagóga
Szolnok	14.00	zsinagóga
Székesfehérvár	11.00	temető
Kápolnásnyék	15.00	temető
Tata	10.00	temető
Tatabánya	12.30	emlékpark
Esztergom	11.00	temető

Június 20., vasárnap

Nagykátá	11.00	temető
Gyöngyös	11.00	temető
Eger	14.00	temető
Debrecen	10.00	temető

Június 27., vasárnap

Kaposvár	11.00	temető
Szeged	10.00	hajdani gettó
	11.00	zsinagóga
Veszprém	14.00	temető
Gyula	11.00	temető
Békéscsaba	15.00	temető
Miskolc	11.00	avasi temető
Hódmezővásárhely	17.00	zsinagóga
Dombóvár	14.00	temető

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérik figyelemmel a honlapon is (mazsihisz.hu), mert változás lehetséges.

MEGHÍVJUK ÖNT JÚNIUS 6-ÁN 15.30 ÓRÁRA

a zsidó temető elé a hagyományos mártír megemlékezésre.

Vendégeink:
 Dr Nagy István országgyűlési képviselő,
 Dr Iváncsics János alpolgármester,
 Heisler András a MAZSIHISZ elnöke,
 Radnóti Zoltán rabbi, Fekete László kántor.

Mosoni Zsidó Hitközség

A vallási bíróság összeült, Heisler András ott volt, Köves Slomó nem

Összeült az a bét din, amely Heisler Andrásnak, a Mazsihisz elnökének keresetét tárgyalja Köves Slomónak, az EMIH vezető rabbijának az elnökkel kapcsolatban nyilvánosan tett kijelentéseiről. Heisler szerint Köves – aki a vallási bíróságtól távol maradt – a rágalmaival hitelteleníteni igyekszik a személyét. Radnóti Zoltán főrabbi szerint Köves Slomónak bocsánatot kellene kérnie Frölich Róbert főrabbitól.

Heisler András, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke azért nyújtott be keresetet Köves Slomó ellen a vallási bíróságra, mert az Egységes Magyar Izraelita Hitközség (EMIH) vezető rabbija a közvélemény előtt több alkalommal olyan sértő megjegyzéseket tett rá nézve, amelyekben megkérdőjelezte a Mazsihisz elnökének istenhitét, azaz lényegében Heisler András identitását. A bét din feje, Frölich Róbert főrabbi, a Dohány utcai zsinagóga rabbija befogadta a dokumentumot.

A vallási bíróság a Mazsihisz Síp utcai székházában ült össze. A bét din vezetőjén, Frölich Róbert főrabbin kívül a testület másik két tagja Darvas István főrabbi és Schönberger András főrabbi volt.

Heisler András megjelent az ülésen, Köves Slomó azonban nem, ami azért figyelemre méltó, mert korábban az EMIH vezető rabbija azt mondta: ha a Mazsihisz nem fogadja el egy jeruzsálemi vallási bíróság joghatóságát, akkor deklarálja, hogy nem tekinti magát zsidó egyháznak.

A vallási bíróság mostani ülése után Heisler András érdek-

lődésünkre azt nyilatkozta: a tárgyaláson szóban is megerősítette írásban beadott keresetét, ezek után pedig a vallási bíróság a háláchá (zsidó válásjog) alapján fogja azt megvitatni. Hozzátette: zsidó emberként továbbra is rendkívül sérelmesnek tartja, hogy egy másik zsidó ember megkérdőjelezi az istenhitét, mert ezzel szerinte Köves Slomó valójában az egész életét és a zsidó közösségért tett, több évtizedes szolgálatát igyekszik hitelteleníteni.

Az elnök azt mondta: többek között azért tartotta fontosnak, hogy vallási bíróság elé vigye az ügyet, mert nem szeretné, ha a zsidó szellemben felnevelt gyermekei és az ugyancsak zsidó szellemiségben nevelt unokái valótlan, hazug és lejárató mondatokat olvasnának róla a jövőben.

A tárgyalásról távol maradt Köves Slomó sajtóhírek szerint azért nem ment el a bét din ülésére, mert annak tagjait nem tartja függetlennek, ebből következően nem tekinti igazságosnak, hogy ezek a rabbik ítéljenek róla. Kerestük Kövest is, hogy megkérdezzük tőle az álláspontját, de az EMIH vezető rabbija üzenetünkre nem reagált. (Amennyiben meggondolja magát, továbbra is állunk rendelkezésére.) Kértünk nyilatkozatot Frölich Róberttől is, de a főrabbi folyamatban lévő ügyről nem kívánt nyilatkozni.

Radnóti Zoltán: Köves Slomó kérjen bocsánatot Frölich Róberttől!

Köves Slomó távolmaradásának indokait a neokohn.hu ismertette. Az EMIH vezető rabbijának magya-

rátáról Radnóti Zoltán főrabbi megkeresésünkre kifejtette: a Tórából az következik, hogy egy rabbinikus bíróság alapvetően független, aki tehát egy bét din rabbijainak függetlenségét és elfogulatlanságát kétségbe vonja, az valójában az adott rabbik vallásosságát és alkalmasságát kérdőjelezi meg. A bírók ugyanis éppen attól bírók – tette hozzá –, mert a munkájukban elfogulatlanok.

A főrabbi Köves Slomó figyelembe ajánlotta a Mazsihisz alapszabályát, amely tartalmazza, hogy a Mazsihisz elnöke nem munkáltatója és nem feleltse a rabbiknak, sőt, lényegében éppen a rabbik a feleltessé a Mazsihisz elnökének, hiszen többek között ők választják meg.

Ennek kapcsán Radnóti Zoltán fölevenítette egy személyes élményét: alperesként megjelent egyszer egy olyan bét din előtt, amelynek egyik tagja Oberlander Baruch rabbi volt, holott a szóban forgó ügyben a felperes fél – hitközségi elnökként – éppen Oberlander rabbi felettése volt. Ennek ellenére Radnóti Zoltán nem vonta kétségbe Oberlander rabbi elfogulatlanságát. Hozzátette: Köves Slomónak sem szabadna kétségbe vonnia, hogy a bét din feje, Frölich Róbert képes elfogulatlan ítélezkészre.

Ha Köves mégis megkérdőjelezi Frölich elfogulatlanságát, akkor ezzel a főrabbi elmúlt harmincéves munkáját vonja kétségbe, ami miatt – mint Radnóti fogalmazott – „rab-bikollégámnak, Frölich Róbertnek Köves Slomó bocsánatkéréssel tartozik”.

Kácsor Zsolt / Mazsihisz

Ima Izraelért

Atyánk, ki odafenn lakozol, Izrael szirtje és megváltója, áldd meg Izrael államát, megváltásunk első sarját. Véd meg őt irgalmad szárnyával, és terjesszed ki fölé békét óvó sátradat, és küldd fényedet és igazságodat vezetőire, minisztereire és tanácsadóira, hogy ők bölcs tanáccsal lépjenek eléd.

Erősítsd meg szent országunk védőinek karját, és legyen az osztályrészük Tőled, Istenünk, a segítség, és koronázd őket a győzelem babérjaival. Adj békét az országnak és örök örömet lakosainak.

Testvéreinkről, Izrael egész házáról kérünk, emlékezz meg a szétszórásuk minden országában, és hozd őket minél hamarabb, felegyenesedve, Cionba, a Te városodba, Jeruzsálembe, ahol a Neved lakozik, amiképp Mózes szolgád Tórájában találjuk:

„Ha lesznek a szétszórtjaid akár az ég szélén is, még onnan is összegyűjtöm őket, és

még onnan is elhozom őket az Örökkévaló Istenedhez. És bevisz Téged az Örökkévaló Istened abba az országba, amelyet atyáid megkaptak, és te megöröklöd azt. És neked jobban fog menni, és többen lesztek ott, mint atyáitok.” (Mózes V. 30.)

Kérünk, egyesítsd szíveinket szeretetben és Isten nagy nevének félelmében, hogy tudjuk őrizni Tórad minden szavát, és küldd el nekünk mihamarabb napjainkban Dávid fiát, az igazságod Felkentjét, a Megváltót, hogy megváltsa azokat, akik annyira kívánják már a segítségedet.

Emelkedjen fel szépségében erőd hatalmassága a világ minden országának lakói számára. És mondja mindenki, kiben élő lélek van:

„Az Örökkévaló, Izrael Istene az uralkodó, és az ő királysága mindent átölel!”

Úgy legyen, ámen!



אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, צוֹר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ, בְּרַךְ אֶת־מְדִינַת־יִשְׂרָאֵל, רִאשִׁית צְמִיחַת גְּאֻלָּתָנוּ. הֲגֵן עָלֶיָּה בְּאֶבְרַת חֲסִדָּךְ וּפְרֹשׁ עָלֶיָּה סֶכֶת שְׁלוֹמָךְ וּשְׁלַח אוֹרָךְ וְאַמְתָּךְ לְרִאשִׁיָּהּ, שְׁרִיָּה וְיוֹעֲצִיָּה, וְתִקְנֶם בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. חֹזֵק אֶת יְדֵי מַגְנֵי אֶרֶץ קְדֻשְׁנוּ, וְהַנְחִילֵם אֱלֹהֵינוּ יְשׁוּעָה וְעֻצְרַת נִצְחוֹן תַּעֲטֹרֶם, וְנִתַּף שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וְשִׁמְחַת עוֹלָם לְיֹשְׁבֵיהָ. וְאֵת אֲחֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, פְּקֻד־נָא בְּכָל אֲרָצוֹת פְּזוּרֵיהֶם, וְתוֹלִיכֶם מִהֲרָה קוֹמָמוֹת לְצִיּוֹן עִירָךְ וְלִירוּשָׁלַיִם מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ, כְּפָתוֹב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבֹדָךְ: אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם, מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ: וְהִבִּיאֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָהּ, וְהִיטִבֶּךָ וְהִרְבֶּךָ מְאֹד: וְיַחַד לִבְבָּנוּ לְאַהֲבָה וְלִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, וְלִשְׁמֹר אֶת כָּל דְּבָרֵי תוֹרָתָךְ, וּשְׁלַח לָנוּ מִהֲרָה בְּנ־דוֹד מִשִּׁיחַ צִדְקָךְ, לְפָדוֹת מִחֲכֵי קֶץ יְשׁוּעָתָךְ. הוֹפֵעַ בְּהֵדֵר גָּאוֹן עֲזָךְ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל אֲרָצָךְ, וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשֻׁלָּה, אָמֵן סְלָה.



IZRAELI

SZÍNES



Arra kérik az izraelieket, hogy ne utazzanak külföldre

Az egészségügyi minisztérium utazási figyelmeztetést adott ki az izraelieknek, hogy kerüljék a felesleges külföldi utazásokat a Covid-19 járvány közepette.

A riasztás hét súlyos helyzetű országra vonatkozik elsősorban: Ukrajnára, Etiópiára, Brazíliára, Dél-Afrikára, Indiára, Mexikóra és Törökországra. A repülőjáratok viszont továbbra is közlekednek.



A beoltott izraelieknek és a betegségből felépülteknek is azt javasolják, ne utazzanak külföldre.

Chezi Lévi, az egészségügyi minisztérium főigazgatója kifejtette: ez a lépés abból a félelemből fakad, hogy a sikeres oltási akciót veszélyeztető új variánsok juthatnak be az országba. Számos mutáns szerepel már így is a nyílvántartásban, amelyek aggodalomra adhatnak okot, köztük egy új indiai változat, amelynek hét esetét fedezték fel Izraelben.

Még mindig nem világos, hogy az új törzs rezisztens-e a vakcinával szemben, de valószínűleg fertőzőbb, mint az eredeti vírus.

Lévi szerint Izraelben a leggyakoribb Covid-19-variáns az, amit először az Egyesült Királyságban fedeztek fel, és országosan az összes eset 95%-át teszi ki. Annak ellenére, hogy fertőzőbb, mint az eredeti vírus, ez a törzs nem képes áttörni a vakcina védelmét.

A dél-afrikai mutáns viszont az egészségügyi tisztviselők számára nagy aggodalmat okoz, mivel lehet, hogy a vakcina kevésbé hatékony ellene, de Lévi azt is közölte, hogy ez az összes koronavírus-esetnek mindössze az 1%-át okozza Izraelben.

Majonézzel kezelik az olajszennyezéstől szenvedő teknősöket

Súlyos olajszivárgás történt a Földközi-tenger izraeli partjainál, a katasztrófa komoly fenyegetést jelent a helyi élővilágra.

Az izraeli Tengeriteknős-mentő Központ csapata majonéz segítségével próbál segíteni azokon a veszélyeztetett levesteknősökön, amelyeket érint a szennyezés – számol be az AP. A szivárgásról a parkszolgálat azt mondta, az ország történetének egyik legkomolyabb ökológiai katasztrófája: a földközi-tengeri partvidéket 195 kilométer hosszan terítette be a kátrány.

Az olaj súlyosan károsítja a helyi fajokat, köztük a közönséges

levesteknősöket (*Chelonia mydas*). **Guy Ivgy**, a Mikmoretben működő teknősmentő központ munkatársa szerint eddig 11 egyedet kezeltek. *Kátránynyal megtelve érkeztek hozzánk. Légcsövük kívülről és belülről is tele volt kátránnyal* – mondta a szakember.

A központ munkatársai a példányok tisztítása során hatékony és kreatív módszert találtak arra, hogy kiürítsék a szennyeződést a teknősök emésztőrendszeréből. A szakértők majonézt és hasonló anyagokat adnak az állatoknak, amelyek kitisztítják a teknősök szervezetét, és segítik az olaj lebontásában. Ivgyék



becslése alapján az élőlények regenerálódása egy-két hétig tarthat, csak ezt követően engedhetik szabadon őket.

Több ezer önkéntes és hivatásos dolgozik azon, hogy megtisztítsák a partokat a szennyeződéstől. A szakértők úgy gondolják, a munka hónapokig is eltarthat. Az izraeli környezetvédelmi miniszter már bejelentette, hogy vizsgálat indul a szivárgás ügyében. A szennyezés február elején kezdődhetett, Izrael pedig semmiféle figyelmeztetést nem kapott, mielőtt a mintegy ezer tonna kátrány megjelent a partokon. A károkozás Libanont is érinti.

National Geographic

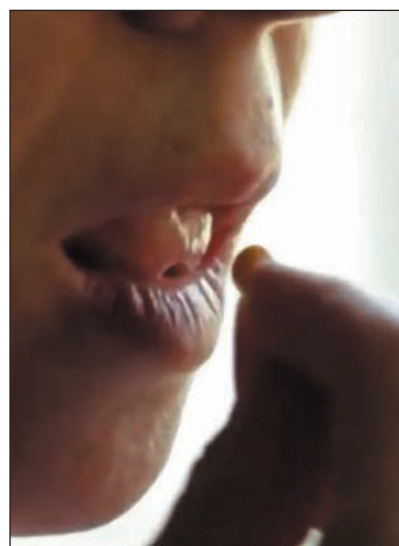
„Oltás” szájon át

Szájon át bevehető gyógyszert tesztelnek Izraelben a koronavírus ellen – írta a Times of Israel című helyi hírportál. A cég tudományos tanácsadója a Magyarországról származó, Nobel- és Izrael-díjas biokémikus, **Avram Hersko**.

Az Oramed Pharmaceuticals nevű izraeli gyógyszergyár szájon át bevehető tablettát fejlesztett ki, amely a lap szerint forradalmasíthatja a koronavírus elleni küzdelmet az immunizálás felgyorsítása révén.

Az Oramed az indiai székhelyű Premas Biotech jövőendő oltóanyagának egyadagos, orális változatát készítette el. Az izraeli vállalkozás azt reméli, hogy hamarosan elkezdhetik az emberi tesztelés első fázisát, és fél év alatt be is fejezhetik a teljes folyamatot.

Eddig állatkísérletekben, sertéseknek adták be a készítményt, és azok a megfelelő mennyiségben ellenanyagot termeltek a koronavírus ellen.



Szájon át szedhető gyógyszerrel kísérleteznek

Fotó: Oravax

Ez a gyógyszer sokkal gyorsabb és egyszerűbb oltást tesz lehetővé számunkra. Nem kell klinikára, orvosi rendelőbe menni, a tablettát akár a postaládába, otthonába is megérkezhet – ecsetelte a módszer előnyeit Mirjam Kidron, a cég tudományos igazgatója.

A két vállalat Oravax márkanéven közösen tervezi a szer piacra dobását, és ennek érdekében új céget alapítottak Oravax Medical néven.

Az Oramed korábban az inzulin beviteléhez fejlesztett ki orális fehérjeszállító platformot, amely a tesztelés utolsó fázisában jár, és hamarosan a világ első ilyen termékévé válhat.

A Magyarországról származó, Nobel- és Izrael-díjas biokémikus, **Avram Hersko** a vállalkozás egyik tudományos tanácsadója.

Shiri Zsuzsa / MTI

Ló a felhőkarcoló liftjében

Két személyt letartóztattak, miután egy ló került egy tel-avivi luxus felhőkarcoló liftjébe, közölte a Ynet híroldal nyomán az ujkélet.live.

A HaArgazin negyedben, a Park TLV épületében lévő biztonsági kamerák rögzítették, ahogy bevezetnek egy lovat a ház kis liftjébe. A felháborodott lakók a videót megosztották saját WhatsApp-csoportjukban.

Az épület bérlői a rendőrség bevonása előtt saját vizsgálatot folytattak. Kiderült, hogy a ló tulajdonosa a barátját látogatta meg, és az állattal a liftet használva ment fel a hatodik emeletre.



A negyed a mezőgazdasági farmok közelében található, és a helyi parkon keresztül könnyen elérhető. A bérlők úgy vélik, hogy a lovat az egyik közeli farmról hozta a gazdája.

Tel-Aviv-Jaffa önkormányzata közölte, az épület magántulajdonban van, így nem tudnak beavatkozni.

A rendőrség a maga részéről azt mondta, hogy vizsgálatot indítottak, és két személyt már letartóztattak, miután az egyik bérlő feljelentést tett.

A gyanúsítottakat állatkínzás vádjával hallgatták ki. Egyiküket házi őrizetbe helyezték, míg a másik börtönben maradt, mert kiderült, hogy megsértette a más bűncselekmények miatt elrendelt házi őrizetét. Hamarosan bíróság elé állítják.

A rendőrség felkérte az állategészségügyi szolgálatokat, hogy állapítsák meg, bántalmazták-e a lovat.

Átverés

Az ultraortodox zsidó közösség által támogatott és segített egyik amerikai család tagjairól kiderült, hogy nem is zsidók, sőt, az apa beépített keresztény misszionárius. A magát kohanita rabbinak beállító családfő tevékenységét a Bejneju nevű civil szervezet leplezte le, amely az Izraelben működő misszionáriusokat ellenőrzi.

Az egyik jeruzsálemi ultraortodox zsidó közösséget sokkolta a bejelentés, miszerint egyik prominens tagjuk nemhogy nem zsidó, de igazából keresztény misszionárius.

Az izraeli Bejneju civil szervezet azt állítja, évek óta figyelték a „fedett állásban” tevékenykedő férfit, s azért álltak elő éppen most a leplezéssel, mert az egyik lánya hittérítésbe kezdett az iskolában. Az izraeli média elmondta a szóban forgó illetőről, hogy kohanita rabbinak adta ki magát, és körülmételeket is végzett „mohélként”.

A családról kiderült, hogy az amerikai New Jersey-ből jött keresztények, akik hamis zsidósági igazolással telepedtek le a Szentföldön. A férfi felesége (aki rákos megbetegedés következtében már elhunyt) azt állította magáról, hogy holokauszt-túlélők lánya. Az ábrabíró kiderült az is, hogy egy amerikai televízióban tíz éve még arról beszélt, hogy Jézus a Messiás.

A férfi tagadja az ellene felhozott vádak, és kitar amellet, hogy ő zsidónak született. Habár elismerte, hogy az említett tévéfelvételen ő beszél, azzal védekezett: azóta már „megbánta” a dolgot.

Az érintett ultraortodox közösség tagjai most úgy érzik, át lettek verve. Többen azt mondták: a család ugyanolyan zsidónak nézett ki, mint bárki más a közösségben, támogatták őket, segítettek nekik, de most azzal kellett szembeülniük, hogy – mint fogalmaztak – „becsaptak minket”.



Keresztény rabbi

Zsidó szépségek, avagy a pesszimizmust legyőzi az optimizmus

Jelen írás témáját nem szép zsidó lányok vagy fiúk képzik. Sokkal inkább olyan zsidó értékek, melyek akkor is segítenek választ találni arra, hogy miért foglalkozom a zsidósággal, amikor úgy látom, hogy nem kéne. A pesszimizmust pedig felváltja általuk az optimizmus.

Először is vizsgáljuk meg, mire mondjuk azt, hogy szép. A modern nyugati kultúrák jelentős többsége csak a külső szépséggel törődik. A belső szépség szinte teljesen feledésbe merült. Nem véletlen, hogy egyre többen keresnek kiutat a nyugati társadalmakból, és legalább egy kis időre olyan területre utaznak (sőt élnek is ott), ahol a külsőségek helyett a belső értékek koncentrációját a helyi közösség. Jó példa erre Bali vagy Thaiföld. Napjainkban az izraeli fiatalok között is elterjedt szokás, hogy katonaság előtt vagy után elmennek világot látni (akár egy vagy két évre is), melynek során felfedeznek olyan kultúrákat, melyek más értékrend szerint működnek, mint az általuk megszokott.

Az, hogy kinek mi a szép, nagyon szubjektív. Nyilvánvaló, hogy a zsidóságon belül is nagyon sok mindenki más dolgokat titulálna szépnek, mint most én. Sőt azt is megkockáztatom, hogy 20-30 év múlva más dolgok fognak szépnek tűnni nekem is. A szépség, gondoljuk nyugati fejünkkel, a szem által érzékelhető, pedig nem így van. A szép dolgok sokkal inkább a szívünkre hatnak.

Írásomban öt szépséget gyűjtöttem össze, melyek között nincs sorrendiség.

1. Gyertyagyújtás

Természetesen az ünnepi gyertyagyújtást értem ez alatt, amit az év folyamán leggyakrabban a szombat bejövetelekor végzünk. A Hegedűs a háztelen című klasszikusban is igen meghatározó zenét és jelenetet fűztek a hét ezen kiemelt eseményéhez. Számomra a gyertyagyújtás egyet jelent azzal az érzéssel, hogy kapcsolatba kerülök általa felmenőimmel, hiszen



ők is így végezték a gyertyák meggyújtását akár több száz vagy ezer évvel ezelőtt.

2. Pikuách nefes – életmentés mindenáron

A zsidóságon belül az egyik legfontosabb érték az emberi élet. Az emberi élet megmentése érdekében mindent meg kell tennünk. Az életmentés fontosabb, mint bármelyik vallási parancs, így ezek megszegése megengedett annak érdekében, hogy megmentsünk egy életet. Nagyon jól ismert a következő talmudi mondás (melyet az embermentők kapcsán gyakran idézünk): *Aki egy életet megment, az olyan, mintha az egész világot mentene meg.* (Jeruzsálemi Talmud, Szánhedrin 23a) Azonban kevésbé ismert a mondat első fele: *Aki elpusztít egy lelket (életet), olyan, mintha az egész világot pusztítaná el.* A lélekpusztítás nem feltétlenül gyilkosságot jelent, ezért érdemes odafigyelni arra, hogy semmilyen szinten se tegyünk olyat másokkal, amit nem szeretnénk, hogy velünk megtegyenek.

3. Tikkun olám – a világ jobbá tétele

Nagyon szép gondolat, de mégis hol érdemes elkezdni? A zsidó hagyományok szerint kötelességünk arra törekedni, hogy jobbá tegyük a világot. Ez nem egyszerű feladat, és egy egész életre szól. Úgy gondolom, hogy minden generációnak megvolt és meg is lesz az aktuális

feladata ezen a területen. Érdemes először saját magunkkal kezdeni a folyamatot, majd kiterjeszteni a kört. Nem hiszem, hogy célszerű rögtön a brazil esőerdők megmentésével próbálkozni...

4. Cedáká – adomány

Cedákát rászorulóknak adunk. Cé-lunk ezzel a társadalmi igazságosság megteremtése, mint ahogy a héber cedek (igazságosság) szó is utal rá. A Pirké Ávot egyik híres mondata: *Három dolgon áll a világ, a Tórán, a szolgálton (Örökkévaló) és a gmitut chászadimon (kegyes cselekedetek – nincs igazán rá magyar fordítás).* (Pirké Ávot, 1.2.) Ez utóbbi is egyfajta adást vár el a zsidóktól, azonban ez esetben nem csak szegényeknek kell adni. A cedáká adásának szabályaival a Kicur Sulchán Áruch egyik fejezete külön foglalkozik.

5. Zsidó lélek/zsidó szív

Ehhez nem található definíció semmilyen zsidó vallási irodalomban. A zsidó szív a közösség által létrehozott fogalom, mely mindenki fejében más tartalommal bír. Véleményem szerint a zsidó szívet/lelket nem lehet tanulmányokkal, pénzzel vagy bármely más módon megszerelni. Vagy van az emberben, vagy nincs.

Használt források:

https://www.sefaria.org/Pirkei_Avot.1.2?lang=bi&with=all&lang2=en

https://www.sefaria.org/Jerusalem_Talmud_Sanhedrin.23a?lang=bi

Miklós Dóri

Rasszizmus elleni emléknapot tartottak az osztrák parlamentben

Rasszizmus és erőszak elleni emléknapot tartottak az osztrák parlament két háza elnökségeinek rendkívüli ülésén a mauthauseni náci koncentrációs tábor felszabadulásának 76. évfordulója alkalmából.

A tavalyi évhez hasonlóan a koronavírus-járvány miatt a megemlékezést csak szűkebb körben lehetett megtartani, írja tudósításában az MTI.

Alexander Van der Bellen államfő hangsúlyozta, hogy az amerikai csapatok a felső-ausztriai Mauthausen felszabadításával az egyik legnagyobb büncselekménynek vetettek véget az emberiség történetében. Fontosnak nevezte, hogy – mint fogalmazott – *világosan nemet mondjunk az önkényuralom minden megnyilvánulási formájára, és ne legyünk elnézőek a rasszizmussal és az antiszemitizmussal szemben.*

Wolfgang Sobotka, a törvényhozás alsóházának elnöke beszédében az antiszemitizmusnak a mindennapokban jelentkező formái elleni fellépésre szólított fel. Ausztriának – mint utalt rá – az antiszemitizmust tiltó szigorú törvénye van, az ország világos politikai irányvonalat követ a tekintetben, és kialakult egy nemzetközi szövetség is az antiszemitizmussal szemben. *Ami hiányzik, az a zsidó- és a cigányellenességgel szembeni olyan társadalmi elkötelezettség, amely ott is nyilvánul, ahol nincs büntetőjogi értelemben üldözendő cselekedet, ugyanakkor az embereket ösztönzi arra, hogy aktívan szembeszálljanak az antiszemita nézetekkel* – hangsúlyozta Sobotka.



Az osztrák parlament

Az auschwitzit és a mauthauseni haláltáborok nem egy éjszaka leforgása alatt, hanem események láncolataként jöttek létre – jelentette ki, hozzátéve: *létrejöttük sokak együttműködése tette lehetővé mindazzal, amit elkövettek, illetve amit elmulasztottak megtenni.*

Ami akkor történt, azzal most és a jövőben is tisztában kell lenniük az embereknek, különösen pedig a politikai döntéshozóknak – fogalmazott Sobotka. Emlékeztetni, emlékezni, soha nem felejtetni, ez a mi kötelességünk az emberiség – emelte ki Pamela Rendi-Wagner, az ellenzéki Osztrák Szociáldemokrata Párt elnöke.

Mauthausenbe és a hozzá tartozó 49 kisebb táborba csaknem 200 ezer embert internáltak, közülük mintegy százezeren haltak meg. Arról nincsenek pontos adatok, hány egykori fogoly van még életben.

Az amerikai csapatok 1945-ben szabadították fel a tábor, a megemlékezést 1946 óta tartják.

Erdélyről másképpen

tudja, mit nem tud, de tudja, mit és hol kell keresnie, az ennek eredményeképpen csak egy ilyen alapos kultúr- és vallástörténeti művet hozhat létre.

Az olvasó vastag, súlyos könyvet tarthat kezében. Háromszázharmincegy oldal tele adatokkal, információkkal. Ökumenikus munka, mint ahogy az idők során Erdélyt is a hitbéli türelem, az unió jellemezte. E közösség jegyében az első két fejezet



a terület jellemző vallásainak rövid történetét taglalja, valamint általános szemléli, társadalmi áttekintést ad. Örvendetesen bőségesek az egyes építményekről ismereteket nyújtó részek. Egyfajta multikulturális kivatot nyújt Erdély évszázadairól.

A szerző természetesen főképpen a zsidóság életének, vallásának küzdelmes elfogadtatásával foglalkozik. Az erdélyi zsidó közösség kialakulása a 17. századra tehető, a 20. századi erdélyi zsidó közösség pedig a 18–19. századi betelepülések nyomán jött létre. Zsidó telepéseknek először Bethlen Gábor fejedelem

adott kiváltságlevelet 1623-ban. Eleinte jogi és vallási korlátozások elszenvedői. Polgári egyenjogúsításukra egészen a 19. század második feléig kellett várni. A letelepedett zsidók elmagyarosodtak. Erre utal a fejezet címe is: „Erdélyben a zsidók magyarul halnak”.

Az erdélyi zsidóságot a szerző meggyékné, településekre lebontva mutatja be. Mindenütt megemlíti a még meglévő műemlékeket, emlékhelyeket, temetőket. Külön figyelt azon adatokra, melyek a Trianon következményeként elszervezett veszteségekre utalnak. Szót ejt a Romániában az 1920-as évektől megjelenő antiszemitizmusról. A kisebbségi lét keserveit a vallási megkülönböztetés is nehezítette.

Halmos Sándor a témát számtalan, fekete-fehér fényképpel illusztrálja. A mű tizenkét és fél oldalnyi bibliográfiával bír, jelzésképpen a lelkiismeretes, aprólékos, körültekintő kutatási tevékenységnek.

Végül is miért olvassák e könyvet?

1. Minden során érződik a szerző zsidóság iránti elkötelezettsége.
2. Erdélyt meglátni, megszeretni egy életre szóló élmény.
3. Erdély történelmünk része.
4. Minden magyarnak hazafias kötelessége eljutni oda.
5. Hézagpótló munka.
6. Szerteágazó információkat tartalmazó tudományos mű.
7. A források felkutatása, az adatok összegyűjtése, a téma megírása hatalmas teljesítmény.
8. A tudás, a türelem és a kitartás eredménye.

(Halmos Sándor: *A nyugati és keleti kultúra hatása Erdélyre a honfoglalástól 1945-ig. A zsidók Erdélyben magyarul halnak. Debrecen, 2021, magánkiadás. 331. o.)*

Somogyi Ferenc
a DISZPolgár online újság munkatársa

Lauderes növendék Zuglóval nyert a Centropa versenyén

A Lauder-iskola diákja által készített videóban a Thököly úti zsinagóga múltja és jelene ismerhető meg.

Az európai zsidó iskolákat összefogó Centropa Jewish Network idén hatodik alkalommal hirdette meg éves projektpályázatát, adta hírül a Kibic. A diákok *Virtuális zsidó szakácskönyv*, *Családtörténet*, *Közösségem*, illetve *Művészeti projekt* kategóriákban küldhették be munkáikat. A pályázatra hat országból 47 alkotás érkezett.

Idén a *Közösségem* kategóriában a Lauder-iskola diákja, Krauth Eszter által készített *A zuglói zsinagóga története* című videó végzett az első helyen, megosztva az iztambuli Ulus Zsidó Iskola tanulójának alkotásával. Ugyanabban a kategóriában egy másik lauderes kisfilm, a *Hiányzó láncszemek*, *halvány nyomok* is elismerésben részesült.

A Thököly úti épületet bemutató videóból megtudhatjuk, hogy a holokauszt előtt hány zsinagóga működött Zuglóban, miként tért magához a hitélet a háborút követő időszakban a kerületben, de az is kiderül, hogy Kardos Péter főrabbi mióta teljesít szolgálatot ebben a templomban. A kisfilm bemutatja többek között azt is, mi történt a 2016-os sajnálatos tüzeset óta a zsinagógával és annak közösségével.

A pályázat tavalyi kiírását szintén lauderes diákoknak sikerült megnyerniük.



A Lauder-iskola. Pályázatok „erőműve”

Guardian: a zsidó állam születését támogatni a legsúlyosabb tévedés volt

Zsidó szervezetek élesen bírálják a Guardian c. nagy múltú brit napilapot, amiért az a zsidó nemzeti otthon támogatását 1917-ben utólag az újság történetének legsúlyosabb tévedései között tartja számon.

A Guardian kétszáz éves jubileuma alkalmából cikket tett közzé, amelyben felsorolják a lap kétszáz éves fennállásának legsúlyosabb tévedéseit – köztük azt, amikor 1917-ben üdvözölte a Balfour-nyilatkozatot, amelyben a brit kormány támogatásáról biztosította a zsidó nemzeti otthon létrehozását Palesztinában.

Vezető brit zsidó szervezetek és izraeli hivataloságok felháborodásukat fejezték ki a cikkel kapcsolatban, amely a következőképpen indul.

Képtelenség, hogy egy napilap kétszáz éven keresztül soha ne kövessen el hibát. Itt tévesnek bizonyult állásfoglalások felsorolása következik, pl. a férfi adófizetők választójogának korlátozása mellett kiállítás, az Abraham Lincoln írást tanúsított ellenségesség, majd a cikk ráter Arthur Balfour külügyminiszter 1917 novemberében kiadott nyilatkozatára.

Balfour szavai megváltoztatták a világot. A Guardian 1917-ben támogatta, üdvözölte és mondhatni elősegítette a Balfour-nyilatkozat megjelenését. C. P. Scott akkori főszerkesztő a cionizmus ügyét támogatta, és ez érzéketlenné tette őt a palesztinok jogai iránt. A nyilatkozat megjelenésének napján vezércikket írt, amelyben bármely más, a Szentföldre vonatkozó igényt elutasított, mondván: „Palesztina jelenlegi lakossága csekély, és a civilizáció alacsony fokán áll.” Akárhogyan is nézzük, a mai Izrael nem olyan ország, amilyennek a Guardian megjósolta, vagy amilyennek szerette volna, hogy legyen.

Marie van der Zyl, a brit zsidóságot képviselő The Board of Deputies of British Jews elnöke nyilatkozatában a cikket elkeseredéssel elhárított minősítette. Abbéli igyekezetében, hogy elhatárolja magát a cionizmus korai támogatásától, a

Guardian megfeledezik arról a tényről, hogy amennyiben a zsidóság nemzeti otthona 1948-nál negyed századdal korábban jön létre, sok millió zsidó – közeli rokonaink – élve maradt volna. Jelenleg egy biztonságos és szilárd zsidó állam mellett a Board of Deputies támogatja a palesztin állam létrejöttét, amit a Balfour-nyilatkozat sem zárt ki. A Guardiannek inkább emellett kellene kiállnia, ahelyett, hogy a világ egyet-

és az arab civilizációban világszerte élő választott népet egy pillanatra sem hagyta el a remény, hogy visszatérhet a történelmi helyszínre, ahol nemzetként élt.

A Rágalmazásellenes Liga (ADL) kommentje a Twitteren: Azzal, hogy a Konföderáció és a brit imperializmus támogatásához hasonlóan elmarasztalja a cionizmus támogatását is, a Guardian kirívóan antiszemita álláspontot képvisel, miszerint hazájukban csakis a zsidóknak nincs joguk az önrendelkezésre.

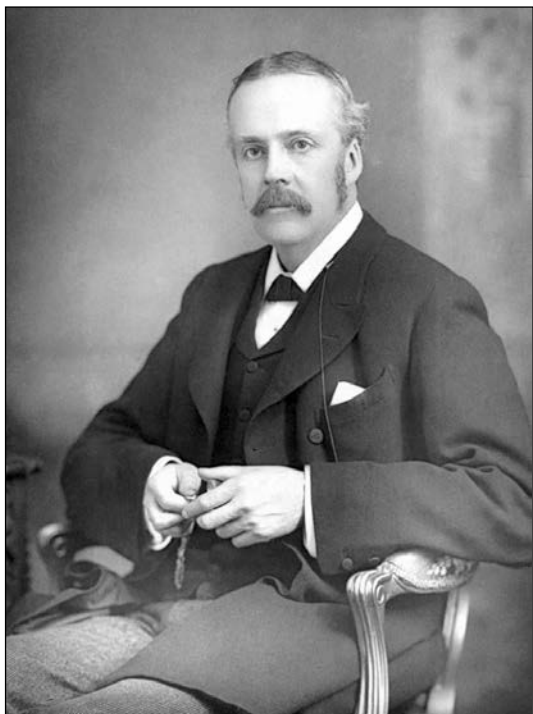
Ohad Zemet, a londoni izraeli nagykövetség szóvivője ezt írta: Szóval mi nem felelünk meg a @guardian szabványainak. Érdekes, mit szólna C. P. Scott (az akkori főszerkesztő) a lapnak a mai Izraelről szóló szégyenteljes cikkéhez.

Minden világos – jegyzi meg gúnyosan Itay Milner, Izrael New York-i konzulátusának szóvivője. A Guardian szeretne visszamenni az időben, hogy Izrael ötlete még föl se merülhessen.

Avi Mayer, az American Jewish Committee (AJC) Global Communications részlegének ügyvezető igazgatója szerint a cikk szégyenteljes és visszataszító, amit vissza kell vonni. Ha Izrael akkor, 1917-ben megalakul, nem lett volna holokauszt. Nétalan azt is sajnálják?

Daniel Schwammenthal, az AJC Transatlantic Institute igazgatója: Képzeliük el, hogy a zsidók túlélése a Guardian mai szerkesztőin és a hozzájuk hasonlókon múlt volna. Az ő vakbuzgóságuk még jobban aláhúzza Izraelnek mint a zsidók biztonságos menedékének jelentőségét. Nincs kétség, az 1917-es Guardian szerkesztői késői utódait tartanák „kétszáz év legsúlyosabb hibájának”.

Algemeiner – Bassa László / Szombat



Arthur Balfour

len zsidó államának legitimitását tagadná – mondta van der Zyl.

A lap felidézte az 1917. november 9-i szám szerkesztőségi cikkét is, amely a deklaráció bejelentését egy törekvés beteljesülésének, a sors útjelzőjének nevezte. A szétszórtas óta a modern európai országokban

NAPTÁR

Június 4., péntek
Június 5., szombat

Szíván 24.
Szíván 25.

Gyertyagyújtás: 8.18
Szombat kimenetele: 9.38

Június 9., szerda
Június 10., csütörtök
Június 11., péntek

Szíván 29.
Szíván 30.
Támmuz 1.

Újholdhirdetés
Jajm kippur koton
Rajs chajdes 1.
Rajs chajdes 2.

Június 12., szombat

Támmuz 2.

Gyertyagyújtás: 8.23
Szombat kimenetele: 9.44

Gyógyszer és támogatás

Továbbra is igényelhetnek esetenkénti (nem állandó) támogatást

**APRÓ-
HIRDETÉS**

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Közös képviselet, társasházkezelés Budapest! Tapasztalat, referenciák! Dr. Bíró Anna, Lőrincz Péter, 06-70-383-5004.

Balatontól 10 km-re, Veszprém Jeruzsálemhegyi kertváros részében háromszobás, jó állapotú családi lakóház 900 m²-es telekkel eladó. Irányár: 71 millió Ft. Mobil: +36-30-457-3232.

Szakápoló idős ember gondozását vállalja. 06-30-134-5926.

szociálisan rászoruló betegek az alábbiakhoz:

Átlagosnál drágább (kb. 5.000 és 50.000 Ft közötti) gyógyszer beszerzése.

Magánorvosi MRI-vizsgálat elvégzése rosszindulatú daganat kiderítéséhez abban az esetben, ha az állami egészségügy csak késői határidőre tudja vállalni.

Részletesebb tájékoztatás a következő telefonszámon kérhető: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

– Kiegészítés. Berman Dávidnak, a szolnoki hitközség elnökének kérésére közöljük, hogy az általa küldött és a május 1-jei számunkban megjelent tudósításból kimaradt, hogy a hitközség képviselői is lerótták kegyeletüket a mártír megemlékezés mindkét helyszínén.

Deutsch Gábor Erzsébetváros Díszpolgára

Deutsch Gábort, a Vasvári Pál utcai templomkörzet előljáróját, a Mazsihisz és a BZSH képviselő-testületének tagját, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem oktatóját, az Új Élet és a Remény rendszeres szerzőjét az erzsébetvárosi zsidó örökség és helytörténet kutatásáért, feldolgozásáért, megőrzéséért tett erőfeszítései és munkája elismerésképpen terjesztették fel a címre.

„Mélyen meg vagyok hatva, hogy Erzsébetváros Díszpolgár díjjal méltott. Ez számomra elismerést jelent, melyért köszönetet mondok. Vallásos családban születtem Budapesten a VI. kerületben, ennek ellenére az életem egy része a VII. kerülethez kötődik. Az elemi iskolát Budapesten, a Dob utca 35.-ben, az ortodox iskolában kezdtem. A háború előtt az édesapámmal és a bátyámmal a Király–Rumbach utca sarkán működő lakástemplomba (stibulba) jártam. Itt töltöttem a fiatalságom egy részét. Írásaimban, könyveimben igyekeztem képet adni az ortodox zsidóság életéről, szokásairól, bemutatni a Dob utca és a Király utca hajdanvolt világát, elődeink életét.”



Erzsébetváros

Fajok tűnnek el a Földközi-tenger keleti részén

Összeomlóban van a biodiverzitás a Földközi-tenger keleti részén. Az osztrák kutatók vezetésével végzett vizsgálat szerint az ott élő fajok nem tudják tartani a lépést a víz erőteljes felmelegedésével, Izrael partjainál bizonyos vízmélységben a honos fajok mintegy 95 százaléka már eltűnt.

Ugyanakkor nagy számban jelentek meg a területen trópusi élőlények – írták a tudósok a Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences című tudományos lapban megjelent tanulmányukban.

Az Izrael melletti vizek a Földközi-tenger legmelegebb részei. A terület régóta honos lakói eddig képesek voltak elviselni ezt, de láthatóan alkalmazkodóképességük határára jutottak, írja az MTI.

A klímaváltozás következtében a part menti vizek gyorsan és erőteljesen felmelegedtek az elmúlt évtizedekben, ezzel pedig nem tudták tartani a lépést az élőlények – olvasható a Bécsi Egyetem Paleontológiai Intézetének munkatársa, Paolo G. Albano vezette nemzetközi kutatócsoport közleményében.

A szakértők vizsgálatukban a csigákat és kagylókat magukba foglaló tengeri puhatestűek csoportjára koncentráltak. A jelenlegi állapotot összehasonlították a tengerfenéken talált maradványok alapján rekonstruált történelmi múlttal.

A legnagyobb különbséget a sekély vizekben lévő élőhelyeknél észlelték. Az ottani üledékben a fajok mintegy 95 százalékának nem találták élő példányát.

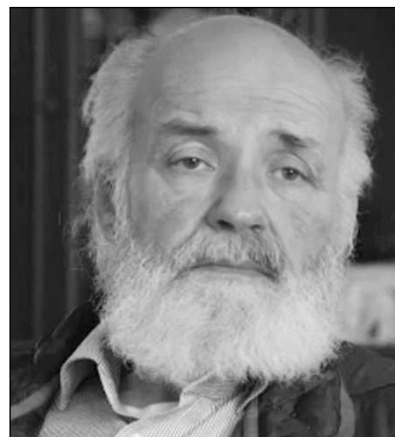
A kutatók szerint ez annak a jele, hogy ezek az állatok csak néhány évtizede ritkultak meg vagy tűntek el véglegesen. Albano szerint az is egyértelmű jele a faji sokszínűség összeomlásának, hogy a fellelt állatok közül sok nem éri el azt a méretet, amely a szaporodásához szükséges.

Egészen más a helyzet a trópusi körülményekkel bíró Vörös-tengerből a Szuzei-csatornán át a 19. században bevándorolt új fajok esetében. A Földközi-tenger ezen térségében szinte teljesen hiányoznak a honos fajok, miközben mindenütt trópusi fajokat láthatnak a búvárok.

A sekély vizekkel ellentétben az árapálytartományokban élő állatok jobban alkalmazkodtak a magasabb hőmérsékletekhez. A mélytengeri területen sem szembetűnő a változás, mivel a hőmérséklet emelkedése ott kevésbé erőteljes.

A MET állásfoglalása az izraeli–palesztin konfliktussal kapcsolatban

Aggodalommal tölt el bennünket a modern kori Izrael történetében nem először bekövetkezett vagy kiújult, a zsidó állam, illetve a magukat palesztinként meghatározó polgárok és katonai szervezetek között kirobbant fegyveres konfliktus szomorú eredménye, amelyben civilek is életüket veszítették. Hisszük, hogy Jeruzsálem és Izrael, illetve a palesztin közösség békessége még a Messiás megérkezése előtt megvalósulhat. Isten minden nép teremő és gondviselő Mennyei Atyja. Visszavonhatatlan döntésével a Jordán meghatározott vidékét Izraelnek adta. Ez a helyzet felelősséget és szolgálatot is jelent, melyre előremutató példát jelenthetnek azok a korábbi ígéretes törekvések, amikor az újabb kori palesztin kérdésben a felek az együtt vagy egymás mellett élés ügyében megegyezésre tudtak jutni. Bízunk abban, hogy mindkét olda-



lon különösen fontosnak tartják a polgári lakosság és ezen belül a gyerekek életének védelmét és megkímélését. Imádkozunk a békesség helyreállításáért, a sebek begyógyulásáért.

A Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség nevében:

Iványi Gábor elnök

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu

Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUHB
IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsek: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
mondAt Kft., www.mondat.hu
Felöl vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Kerüld a tükröt, ez a hosszú élet titka

A világ legidősebb olimpiai bajnoka, a századik születésnapját ünneplő Keleti Ágnes jól érzi magát, minden nap mozog, még spárázni is tud. Csak az hiányzik neki, hogy nem a kedvence cukrászdájában eszi meg a gesztenyepürét vagy a fagyit. A 2000-es években tért vissza Izraelből Budapestre, fia szerint meghosszabbította az életét ez a döntés.

Sok híres sportolónál láthatjuk, hogy egy véletlen meghatározza a későbbi karrierjét. Keleti Ágnes csellista akart lenni, tehetségesen játszott, már a Zeneakadémián is fellépett, de gimnazista korában jött egy karácsonyi ünnepség, amikor hibázott. A hatyút (Saint-Saëns) akarta eljátszani, amikor beütött egy hirtelen rövidzárlat, és lefagyott. Lehet, hogy játszhatott volna felnőtt korában szimfonikus zenekarban, lehet, hogy az ország egyik legjobb csellistája lett volna.

Így viszont a kor egyik legeredményesebb sportolója lett, akinek a világon mindenhol ismerik a nevét. És akinek, ha csak kicsivel több szerencséje van, még ötnél is több olimpiai aranya lenne most a vitrinjében – akár nyolc is összejöhetett volna neki. Persze az őt sem csekélység, nincs is másik olyan magyar sportoló, aki egy olimpián négy aranyat nyert volna. A történelem furcsa fintora, hogy nem ünnepelhették meg a sikereit, sőt 1956 után legközelebb 1983-ban lépett csak ismét magyar földre, így itthon alig ismerik őt.

16 éves volt, amikor elkezdte a tornát, először csak önmaga szórakoztatására. Mozgására azonban felfigyelt Dückstein Zoltán, a kor egyik jó edzője 1940-ben, és Keleti 20 évesen már magyar bajnok volt. Ha megrendezik abban az évben az olimpiát, ott lett volna a helye a csapatban – már ha a zsidótörvények ellenére beválogatják. Zsidó származása miatt a következő évek az életben maradásáról, nem a sportról szóltak.

A túlélésért küzdve

Szücsinasnak állt, minden munkát elvállalt, lőszergyárban is dolgozott, és minden fortélyt bevetett a túlélésért. Nem tűzte ki a mellére a megbélyegzést jelentő sárga csillagot, egy bizonyos Juhász Piroska iratait vásárolta meg, minden értéktárgyát és pénzt odaadta érte. Nyabátyját és unokatestvérét a szeme láttára vitték el a nyilasok. Akkor már tudta, amit addig csak sejtett: a hamis papírok menthetik meg az életét. Vagyonos édesapja, aki egy gyár rész tulajdonosa volt, Auschwitzban halt meg.

A Klein néven született Keletinek meg kellett tanulnia, hogy hívják Juhász Piroska szüleit, új személyisége alapadatait, mert ha hibázik és lebukik, az egyet jelent a halállal. Szalkszentmártonban húzta meg magát 1944-ben, de férje, Sárkány István miatt Budapestben is járt néhányszor, még ha kockázatos volt is a bombázások és a harcok miatt. Cseléd lett, és mint később kiderült, a városparancsnok helyettesének házában dolgozott. A háború alatt, pontosabban amikor a pincében vészeltek át a bombázást, sokszor gondolt a tornára, s a maga módján erősített, akaratlanul is felkészülve a következő életére.

Ott feküdt az utcán két viaszbaba, egy anya a lányával, kéz a kézben, rózsaszín selyem hálókötösben, jégge voltak fagyva. Felteitük őket a targoncára más halottakkal együtt,

és elgurítottuk az Erzsébet téri tömegsírba. Életem legborzasztóbb emléke ez mind a mai napig – idézte vissza megrázó élményét. Nem is szeret visszagondolni erre az időre – szerencsés volt a szerencsétlenségben, ahogy találóan megfogalmazta élete ezen szakaszáról. Januárban véget ért Budapest ostroma, a férje tavasszal 33 kilósan tért vissza a mauthauseni koncentrációs táborból.

Őszre már olyan állapotba hoztak



Keleti Ágnes ötszörös olimpiai bajnok tornásznő, a Nemzet Sportolója

Fotó: Kovács Tamás / MTI

egy tornatermet, hogy ott sportolni lehessen. Elérték, hogy a kitelepítésből visszatérhetett a sportághoz Herpich Rezsőné, a kor szak legtekintélyesebb edzője, és a válogatott újra összeállt. Az 1948-as londoni olimpiára győzelmi esélyekkel utazott a csapat, Keleti azonban megsérült. Reménykedtek, hogy a szalagszakadása rendbe jön, de nem gyógyult meg, így csak a lelátóról nézte, hogy a csapat második lett a csehszlovákok mögött. Ha ő is bemutatthatja a gyakorlatait, szinte garantált lett volna az első hely, és persze egyéniben is jó esélye volt érmeke. Volt a versenyen némi pontozói részrehajlás is a visszaemlékezések szerint, ami még elszáttabbá tette a csapatot, hogy 1952-ben már aranyérmekkel térhessenek haza.

Az első olimpiai arany

Keleti az 52-es helsinki olimpián már 31 éves volt, és ott akarta valóra váltani nagy álmát, hogy olimpiai bajnok legyen. A felemás korlát döntőjére úgy készültek, hogy politikai nyomásra át kell engedni az aranyérmeket a szovjeteknek, de Rákosi Mátyás az utolsó pillanatban meggondolta magát, és arra kérte a csapat vezetőit, tegyenek meg mindent a magyar sikerért. A győztes Korondi Margit lett. Ikonikus kép, ahogy Keleti a dobogó harmadik fokán áll, és ugyan élete legnagyobb sikerét érte el éppen, nem boldog. Pár óra elteltével a talajgyakorlatban már Keleti volt a bajnok. Ezt az aranyat gondolta egyébként a legkedvesebbnek. Gerendán rontott, leszorult a dobogóról, a kéziszercsapatnak pedig egy elejtett buzogány miatt a harmadik hellyel kellett beérnie, ami ismét motivációt adott a következő négy évre.

A visszavonulás meg sem fordult a fejében, inkább az motoszkált benne, hogy hét évvel idősebb nővére, Vera Ausztráliában él, és a melbourne-i olimpia révén újra láthatja. Már akkor úgy gondolták, hogy édesanyjukkal kiegészülve azon a kontinensen folytatják életüket.

Négy arany egy olimpiáról – magyar rekord

Egy pillanatra sem hunytam le a szemem éjszaka. Minden eszembe jutott. Az első válogatott kerettagság még 1938-ból. Aztán a sok-sok megaláztatás a következő években. De most itt többről van szó, a búcsúszerepléséről – mondta férjének, amikor közeledtek az olimpiai tornacsarnok felé.

A búcsúszereplés négy aranyérmel zárult, és ha nincs egy rontott ugrása, az egyéni összetettrel meglehetett volna az ötödik is. Így is két fontos rekord fűződik a nevéhez:

- két egymást követő olimpián soha más magyar tornásznő nem nyert aranyat;

- a mai napig az övé a legtöbb olimpiai érem (10), Egerszegi Krisztina és Kozák Danuta előtt.

Nemzetközileg sem csekélység a teljesítménye, a tornásznők örökrangsorában a harmadik hely az övé a szovjet Larisza Latynina és a csehszlovák Vera Caslavská mögött. Az élő legenda Nadia Comanecinek ugyan szintén öt aranya és három ezüstje van, ám Keletinek emellett van két bronz is, míg a romának csak egy. A halhatatlan tornászok közé egy kisfilmmel választották be.

Ausztráliában a sportnak hátat fordítva, egy lemezjátszógyárban kapott munkát, de aztán elhagyta a földrészt, és Németország érintésével végül Izraelben telepedett le. Ott megreformálta a tornasportot, aztán segített az olasz csapat felkészülésében az 1960-as olimpiára. 1983-ban a budapesti világbajnokságra térhetett haza először, majd 1990 után egyre gyakrabban. A 2000-es évek elejétől pedig újra itthon lakik, és mint fia, Rafael mondta, ha nem lenne ez a nyüzsgés körötte, az élménybeszámoló, a fogadások, talán már nem is élne.

Humor, életszeretet, kacagás. Így lehetne legjobban összefoglalni, mi jellemző rá. A humorra jó példa, hogy a tükrő távolságát nevezte a hosszú élet titkának. Nem néz bele, így olyannak képzei magát, amilyennek csak akarja. De akár az is, amikor kérdezték tőle, ha már ennyire szeret utazni, hová szeretne még eljutni? A mennyorszába, de az ráér – hangzott a válasz. A kacagás az egész életét végigkíséri: egyszer egy 50-es évekbeli államvizsgán rá kellett szólnia a vizsgabizottság vezetőjének, hogy moderálja magát, ne röhögjön olyan felszabadultan a bizottság tagjaként a vizsgázó egyik mondatán.

Mondjátok már, mégis ki él száz évig? Tudjátok, milyen sok az? – tette fel a kérdést nemrég családi körben, amikor egyre többször szóba került a születésnapja. Mostanra megbarátkozott a gondolattal, hogy neki ez is sikerült.

(A cikk megírásához forrásként Dávid Sándor és Dobor Dezső Keleti 100 című könyvét használtuk.)

Ághassi Attila / Telex



Filmfelvételre keresünk Scheiber Sándorra emlékező személyeket

Kedves emlékező olvasók!

Forgatócsoportunk megnyert egy pályázatot: a Nemzeti Filmalap elfogadta annak a filmünknek a tervét, amelyet Scheiber Sándor professzorról, a magyar tudósról, a Rabbiszeminárium egykori igazgatójáról készülünk forgatni *Scheiber Sándor küldetése* címmel.

Arról szól, hogy a vészorszak után ő volt az az ember, aki küldetésének tekintette, hogy a nagyon megfogyatkozott magyar zsidóság vallásos és közösségi életét, a neológ közösségeket hazánk területén újjáélessze. Emberi nagysága, tudományos kompetenciája, kedvessége, dinamikus személyisége sikerre vitte törekvéseit.

Kevesen vannak már, akik az 1945-ben induló tevékenységének emlékező tanúi lehetnének, hiszen akik akkor gyerekként életben maradtak, ma már mind 80 év feletti hölgyek és urak. De mi reméljük, hogy talán lesznek olyanok, akik ha nem a saját emlékeik alapján, de szüleik, nagyszüleik történeteiből fel tudnak majd idézni egy-egy emléket, eseményt, amikor Scheiber főbbi meglátogatta az újjáéledő közösségeket, részt vett egyházi szertartásokon, családi ünnepségen, beszédet mondott, tanította az ifjúságot, lelket öntött városok és falvak megmaradt zsidó közösségeibe. A szóbeli emlékezések is óriási értéket képviselnek, de ha fényképek, tárgyi emlékek, dokumentumok is nyilvánosságra kerülnének, azok mind gazdagítanák tervezett filmünk tartalmát és formáját.

Az alkotócsoport azt reméli, hogy az ország sok területéről felkeltheti az érdeklődők figyelmét, és ha így lesz, kérjük, értesítsék az Új Élet szerkesztőségét.

Fazekas Lajos filmrendező
Benedek István Gábor szerkesztő
Böhm András producer

Ötgyerekes ortodox maratonfutó az Adidas új kampányarca

Az USA-ban született, jelenleg Izraelben élő ötgyerekes anyuka, Beatie Deutsch csatlakozott a Semmi sem lehetetlen nevű kezdeményezéshez, és minden vágya, hogy kijusson az olimpiára.

Az ortodox maratonfutó most az Adidas új kampányának arca lett. A

idén részt venni az olimpián, megköszönte az Adidasnak, hogy támogat egy büszke ortodox zsidó maratonfutót.

Egész héten azt erősítettem magamban, hogy azt a célt, amelyet felállítottam magamnak, és amit szinte lehetetlennek tűnik elérni, va-



Semmi sem lehetetlen című kezdeményezést a sportmárka indította, és Beatie Deutsch azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy a hitét hangsúlyozta a sikereivel kapcsolatban, írja a Jewish News nyomán a Kibic.

A 29 éves nő, aki szeretett volna

lójában könnyen fogom teljesíteni. A hangok a fejemben azt mondják, nem tudok 42,2 km-t 3,32 km/h-s sebességgel lefutni. De aztán rögtön eltűnnek a kételyek, amikor eszembe jut a hitem, és emlékeztetem magam, hogy Isten a valódi forrása az erőmnek, mondta a futónő.

Hozzátette: Könnyű feladni, amikor a dolgok nehéznek tűnnek, és fogalmunk sincs, sikerrel járunk-e. De ha valamit tanultam a futásból, akkor az az, hogy erősnek és optimistának kell maradni, ragaszkodni kell a hitünkhöz, és akkor semmi sem lehetetlen.

Deutsch 2020-ban megnyerte a Miami félmaratont, és azzal kérésrel fordult a Nemzetközi Olimpiai Bizottsághoz, tegyék át a tokiói maratont szombatról egy másik napra, hogy ő is részt tudjon venni. A járvány miatt végül a verseny egy évet csúszott, és idén rendezik meg. Az ortodox futónőnek végül nem sikerült teljesítenie az olimpiai kvalifikációhoz szükséges időeredményt.